

Methotrexaat (MTX)

Bij de ziekte van Crohn

Uw behandelend arts en/of verpleegkundige specialist heeft met u gesproken over het gebruik van Methotrexaat (MTX). In dit informatie blad krijgt u uitleg over de werking en het gebruik van dit medicijn en hoe u moet handelen in geval van bijwerkingen. Deze informatie is echter géén vervanging van de bijsluiter. Heeft u na het lezen van dit informatie blad nog vragen, dan kunt u daarmee bij uw behandelend arts of verpleegkundige terecht.

Algemeen

De oorzaak van de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa is niet bekend. Elke behandeling met medicijnen is gericht op het onderdrukken van ontstekingsreacties. Dit leidt tot vermindering van klachten en verkleint de kans op complicaties die zich bij deze ziekte voor kunnen doen. Medicijnen kunnen de darmontsteking onderdrukken maar de huidige medicijnen kunnen de ziekte niet definitief genezen. Na het afbouwen van of stoppen met medicijnen kunnen de klachten weer terugkomen

Werking

Uw behandelend arts schrijft Methotrexaat (MTX) voor wanneer andere medicijnen niet of onvoldoende hebben geholpen. MTX behoort tot de groep immunosuppressiva. Dit zijn geneesmiddelen die de natuurlijke afweer onderdrukken en op deze wijze de ontsteking in de darm afremmen. Effecten van MTX kunnen binnen vier tot acht weken merkbaar zijn. Er zijn echter ook patiënten bij wie de behandeling pas later effect heeft.

Bij goed effect wordt MTX langdurig voorgeschreven. MTX kan in combinatie met andere medicijnen worden voorgeschreven. MTX is een cytostaticum: een stof die de groei van de cellen remt en snelgroeïende, woekerende cellen doodt. Omdat is gebleken dat MTX ook de groei remt van niet-kwaadaardige cellen heeft het middel ook een gunstig effect op de ziekte van Crohn.

De dosering van MTX is bij de ziekte van Crohn veel lager dan bij de behandeling van kwaadaardige aandoeningen. Hierdoor zullen de bijverschijnselen ook minder vaak voorkomen en milder van aard zijn.

Gebruik

MTX bestaat in de vorm van tabletten en onderhuidse injecties. Voor de behandeling van de ziekte van Crohn worden bij voorkeur onderhuidse injecties voorgeschreven.

Tabletten MTX worden bij de ziekte van Crohn wisselend opgenomen waardoor de werking onvoorspelbaarder is.

MTX wordt één maal per week gegeven via een injectie, bij voorkeur op dezelfde dag van de week. Injecteren na de avondmaaltijd vermindert de kans op bijwerkingen.

Patiënteninformatie

De injectie wordt door u zelf toegediend of eventueel door uw naaste. U ontvangt instructies van een begeleidend verpleegkundige over de injectietechniek.

Hoewel het misschien een eng idee is, blijkt het zelf spuiten in de praktijk mee te vallen en goed te leren. Wanneer u hulp van iemand anders krijgt bij het injecteren, is het noodzakelijk dat deze persoon eveneens getraind is.

Bewaar MTX zoals op de verpakking vermeldt staat.

Bijwerkingen

Het gebruik van MTX kan leiden tot een aantal bijverschijnselen die van korte duur zijn of snel verdwijnen na het stoppen met de medicatie.

Na de injectie MTX kunt u last krijgen van:

- Longontsteking is een zeldzame bijwerking, maar bij verschijnselen als aanhoudende hoest, groen slijm ophoesten, kortademigheid en/of koorts dient u onmiddellijk contact op te nemen met uw arts.
- Verhoogde kans op infecties door een stoornis in de bloedaanmaak. Ook hierop zal uw bloed regelmatig worden gecontroleerd.
- Ontsteking van het mondslijmvlies.
- Leverfunctiestoornissen. Hier merkt u zelf meestal niets van. Uw bloed wordt daarom regelmatig gecontroleerd.
- Misselijkheid, braken, verminderde eetlust, diarree.

Neem contact op met uw behandelend arts indien één of meerdere van bovenstaande verschijnselen of andere lichamelijke klachten optreden.

Foliumzuur

Om bijwerkingen als misselijkheid, braken, verminderde eetlust, diarree en ontsteking van het mondslijmvlies te verminderen schrijft de arts foliumzuur voor. Foliumzuur is een vitamine (B11) en wordt 1 maal per week gebruikt daags na de injectie in een dosering van 5 mg. Uw arts kan van dit voorschrift afwijken. Volg daarom altijd het voorschrift van uw arts.

Wees tijdens de behandeling met MTX attent op de volgende verschijnselen:

- Hoge koorts.
- Huidafwijkingen.
- Slechte bloedstolling.
- Blauwe plekken.

Aanvullende informatie

Combinatie met alcohol

Alcohol in combinatie met MTX verhoogt het risico op leverfunctiestoornissen. Gebruik bij voorkeur niet meer dan één alcoholische consumptie per dag.

Combinatie met antibiotica

Meld altijd dat u met MTX wordt behandeld wanneer uw arts een behandeling met antibiotica wil starten. Sommige antibiotica mogen niet in combinatie met MTX worden gegeven.

Zwangerschap en borstvoeding

Onderzoek heeft aangetoond dat MTX schadelijk kan zijn voor het (ongeboren) kind. MTX wordt daarom niet gegeven bij zwangerschap of borstvoeding. Bij een kinderwens dient de MTX 3 maanden tevoren gestaakt te worden alvorens zwanger te worden. Zowel door mannen als vrouwen dient bij gebruik van MTX gezorgd te worden voor goede betrouwbare anticonceptie én deze nog minstens drie maanden na beëindiging van het gebruik van MTX voort te zetten.

Tot slot

Als u na het lezen van deze folder nog vragen heeft, neem dan contact op met uw arts of verpleegkundige.

Deze folder is tot stand gekomen door samenwerkende IBD verpleegkundigen en MDL artsen binnen respectievelijk het NNIC en de ICC. De folder is ontwikkeld conform NNIC richtlijnen om uniformiteit binnen de voorlichting ten aanzien van IBD patiënten in Nederlandse zorginstellingen na te streven. Op basis van goed hulpverlenerschap kan onder bepaalde omstandigheden van de inhoud worden afgeweken. De inhoud van de folders kan wijzigen in de loop van de tijd. De NNIC en de ICC wijzen er op dat aan de inhoud van deze uitgave geen rechten of plichten kunnen worden ontleend. Het staat u vrij uw bedrijfslogo te gebruiken naast het NNIC logo. NNIC folder MTX INSTR uitgave september 2012

Odin: 033507 / uitgave: november 2014

Bezoekadres
P. Debyelaan 25
6229 HX Maastricht

Postadres
Postbus 5800
6202 AZ Maastricht

Algemeen telefoonnummer
043-387 65 43
www.mumc.nl